

POLICY BRIEF 2024:25

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2023 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Nuoret ja sosiaaliturvan toimivuus

Hennamari Mikkola, Ella Sihvonen, Tuija Korpela, Miska Simanainen, Marjo Pyy-Martikainen, Antti Teittinen, Vesa Ylönen

Tarkastelimme nuorten sosiaaliturvan toimivuutta keskittyen erityisesti toimeentuloa turvaaviin etuuksiin. Nuorten merkittävimpiä etuuksia ovat asumistuki ja opintoraha. Suurin osa nuorista tarvitsee esimerkiksi toimeentulotukea vain tilapäisesti. Nuorten yksinasuminen on kuitenkin lisääntynyt, mikä on nuorille toimeentuloriski. Kun lisäksi Petteri Orpon hallituksen sosiaaliturvamuutokset kohdistuvat erityisesti nuoriin, nuorten taloudellinen asema on entistä haavoittuvampi. Etuuksien kehittäminen ja joustava soveltaminen voi merkittävästi tukea nuorten siirtymistä itsenäiseen elämään, koulutukseen ja työelämään, mikä hyödyttää sekä yksilöitä että yhteiskuntaa.

Johdanto

Tutkimushankkeemme tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva nuorten sosiaaliturvan toimivuudesta erityisesti nuorten toimeentulon näkökulmasta. Vuonna 2023 lähes kaksi kolmasosaa 16–29-vuotiaista nuorista sai Kelan etuuksia, ja tälle ikäryhmälle maksettiin yhteensä 3,1 miljardia euroa erilaisina etuuksina.

Teimme nuorten sosiaaliturvaetuuksista kansainvälisen vertailun. Vertailumaiksi valitsimme kaikki Pohjoismaat, Viron, Alankomaat sekä Iso-Britannian. Etuuksien määräytymisperusteissa on paljon eroja, kuten asumistuen kohdentumisessa ja opintotuen lainapainotteisuudessa. Kokosimme näissä maissa nuorten sosiaaliturvan käytöstä tehtyjä tutkimuksia viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Tutkimusten perusteella ansiosidonnaisten etuuksien käyttö on vähentynyt nuorten keskuudessa kaikissa Pohjoismaissa viimeisten 20 vuoden aikana, mikä on johtanut tarveharkintaisten työttömyysetuuksien ja toimeentulotuen käytön kasvuun (Lorentzen ym., 2014.)

Tarkastelimme myös nuorten toimeentuloturvaan liittyvien etuuksien käyttöä ja kehitystä 2000-luvulla Suomessa. Keskityimme lainsäädäntömuutoksiin, joilla on ollut vaikutusta erityisesti nuorten etuuksien saajamääriin. Analysoimme myös etuuksien ja palkkatulojen yhtäaikaisuutta. Havaitimme erityisesti opiskelijoiden yksinasumisen lisääntyneen, opintolainojen kasvaneen, perustoimeentulotuen tarpeen vähentyneen ja nuorten naisten sairauspäivärahan saamisen yleistyneen.

Nuorten elämänpolut ovat usein monimuotoisia ja epälineaarisia, mikä korostaa pitkätaistutkimusten merkitystä (Hochstenbach & Boterman, 2015; Vehkalahti ym., 2021). Seurasimme perustoimeentulotukea saaneiden nuorten etuuspolkuja ennen ja jälkeen ensimmäisen perustoimeentulotukikuukauden. Teimme myös katsaukset kehitysvammaisten ja vieraskielisten nuorten etuuksien käyttöön. Suurimmalla osalla nuorista perustoimeentulotuen tarve oli tilapäistä. Kehitysvammaista nuorista vain harva oli saanut työtuloja. Vieraskielisillä nuorilla työttömyysturvan ja perustoimeentulotuen tarve oli suurempaa kuin kotimaankielisillä.

Lopuksi tarkastelimme nuorten pienituloisuutta nuoren perhetyypin ja työmarkkina-aseman mukaan. Tarkastelimme myös vuoden 2024 lakimuutosten vaikutuksia nuorten pienituloisuuteen ja työnteon kannusteisiin sekä vertailimme nuorten pienituloisuutta kansainvälisesti. Pienituloisuus on yleisintä niillä nuorilla, jotka ovat työelämän

ulkopuolella opiskelun, työttömyyden tai muun syyn takia. Työttömien pienituloisuusaste kasvaa vuoden 2024 lakimuutosten seurauksena enemmän kuin muilla sosioekonomisilla ryhmillä. Työttömän kannusteet siirtyä kokoaikatyöhön lisääntyvät.

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Aineistona käytimme eri viranomaislähteitä, aihepiiriä käsittelevää kirjallisuutta ja Kelan rekisteritietoja sekä tulorekisteriä. Analyysimenetelminä hyödynsimme kuvailevaa analyysiä, sekvenssi- ja klusterianalyysiä etuuspolkujen havainnollistamiseen sekä mikrosimulointia, jonka avulla tarkastelimme lakimuutoksien vaikutuksia.

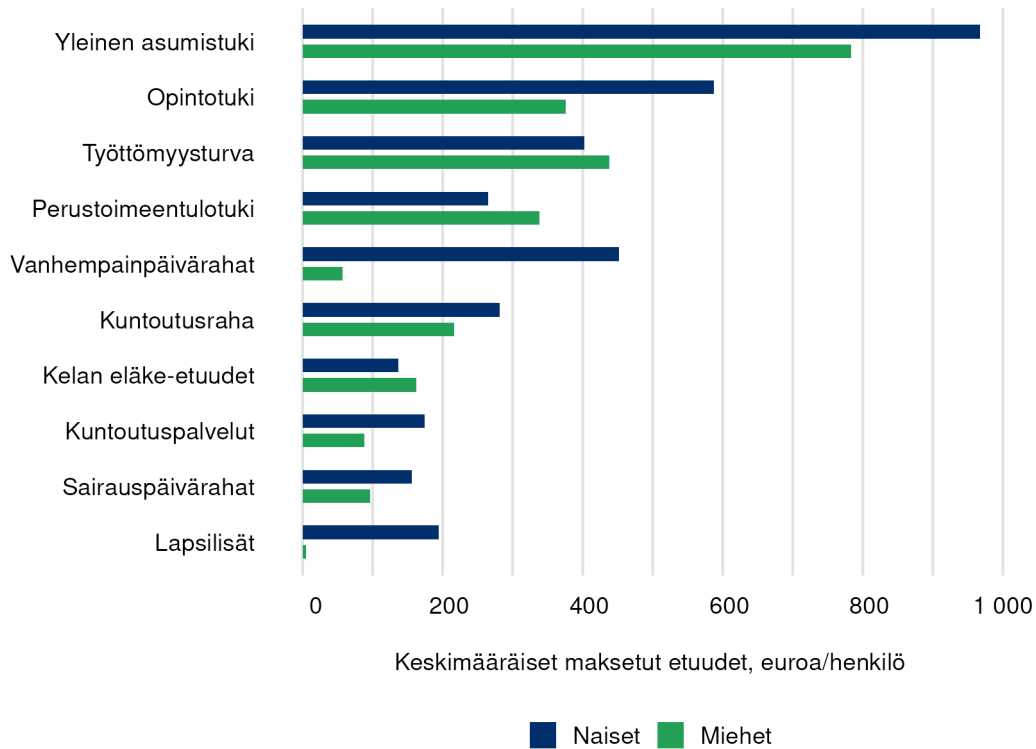
Tulokset ja johtopäätökset

Seuraavaksi nostamme esiin keskeiset trendit nuorten toimeentuloturvasta ja esitämme lopuksi näihin havaintoihin pohjaavat politiikkasuositukset.

Asumistuki ja opintoraha ovat euromääräisesti nuorten merkittävimmät etuudet

Vuonna 2023 euromääräisesti suurin nuorille maksettu etuus oli yleinen asumistuki, jota maksettiin yhteensä 790 miljoonaa euroa. Toiseksi suurin nuorten etuus oli opintotuki, jota maksettiin 432 miljoonaa euroa. Opintotuki sisältää tässä opintorahan ja asumislisän. Etuuksien käyttö vaihtelee jonkin verran sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Naiset saivat vanhempainpäivärahoja, kun taas miehille maksettiin enemmän työttömyysturvaa (ks. kuvio 1). Nuorimmassa ikäryhmässä etuuksien saanti oli vähäisintä. Eniten etuuksia saivat 21–24-vuotiaat, joilla yleisimmät etuudet olivat yleinen asumistuki ja opintoraha. Sen sijaan 25–29-vuotiailla lapsiperhe-etuudet ja työttömyysturva olivat yleisempiä kuin nuoremmassa ikäryhmässä.

Kuvio 1. 16–29-vuotiaille eniten maksetut etuudet sukupuolen mukaan 2023, euroa/henkilö.

Keskityimme tarkastelemaan nuorten etuuksien saamisen kannalta keskeisiä lakimuutoksia 2000-luvulla ja niiden mahdollisia yhteyksiä saajamäärien muutoksiin. Kuvioon 2 on koottu raportissa mainitut sekä muutamat muut etuuksien keskeisimmät lakimuutokset. Osassa etuuksista on ollut nuorten etuuksien määräytymisen kannalta paljon lakimuutoksia, kuten opinto- ja työttömyysetuuksia koskevissa säädöksissä. Toisaalta jotkin muutokset ovat olleet opiskelijoiden toimeentulon kannalta erityisen merkittäviä, kuten opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin.

Kuvio 2. Nuorten etuuksien saamisen kannalta keskeiset lakimuutokset 2000-luvulla.

Työttömyysetuudet Osittainen työmarkkinatuki (Työmarkkinatukilaki 1542/1993, kumottu) ja koulutukseen hakovelvoite (HE 75/1996)	Yleinen asumistuki Asumistukilaki (408/1975, kumottu)	Opintotuki Opintotukilaki (65/1994)	Sairaus- ja työkyvyttömyysetuudet Sairausvakuutuslaki 364/1963, kumottu)	Toimeentulotuki Laki toimeentulotuesta (1412/1997)	
• Osittainen työmarkkinatuki sidottiin vanhempien tuloihin (Työttömyysturvalaki 1290/2002)			• Vähimmäismääräinen päiväraha korvasi tarveharkintaisen päivärahan (HE 148/2002)	• Etuoikeutettu tulo (HE 155/2001, ks. myös HE 152/2014)	2000
		• Opintorahan vuosittorajan korotus (HE 64/2007)	• Sairausvakuutuslaki (1224/2004)	• Asumismenojen omavastuun poisto (HE 155/2005)	2005
• Koulutukseen hakuelvoitteiden muutoksia (HE 134/2012)		• Kaksiportainen opintotuki, opintolainan valtiontakaus ilman erillistä hakemusta (HE 149/2010)		• Alle 25-vuotiaiden perusosan alentaminen koulutukseen hakuelvoitteiden laiminlyönnin johdosta (HE 138/2010)	2010
• Työttömyysetuuden suojaosa (HE 176/2013)		• Muutoksia opintotuen kokonaistukiajassa, opintolainan valtiontakauksessa ja opintolainahyvitys (HE 197/2013)			2015
	• Laki yleisestä asumistuesta (938/2014), myös mm. ansiotulovähennys	• Muutoksia opintotuen kokonaistukiaikaan, korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusmäärään (HE 229/2016)	• Odotusajan poistuminen vähimmäismääräisestä sairauspäivärahasta (HE 206/2018)	• Perustoimeentulotuen Kela-siirto (HE 358/2014, HE 217/2016)	2020
• Mm. ansiopäivärahan porrastus, muutoksia työssäolo- ja omavastuuajan, palkkatukityöhön, suojaosan ja lapsikorotusten poisto (HE 73/2023, HE 13/2024, HE 135/2024)	• Opiskelijat siirtyivät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin (HE 53/2017)	• Opintorahan huoltajakorotus (HE 139/2017)	• Sairauspäivärahan määräytyminen vuosittorajan perusteella (HE 296/2018)		2020
	• Tuki enintään 70 prosenttia enimmäismääräisistä asumismenoista, varallisuusharkinta, ansiotulovähennyksen poisto (HE 74/2023, HE 126/2024)	• Muutoksia opintorahaan (HE 33/2019)	• Vuosituloihin perustuvan sairauspäivärahan leikkaus (HE 123/2024)	• Täydentävä ja ehkäisevä tuki hyvinvointialueille (HE 127/2022)	
		• Oppivelvollisuuslaki (1214/2020)		• Perustoimeentulotuen asumismenojen muutos (HE 58/2023)	
		• Opintorahan huoltajakorotus (HE 80/2023)			

Perustoimeentulotuessa laskeva trendi ennen sosiaaliturvaleyikkauksia

Suomessa perustoimeentulotuki paikkaa usein nuorten perusturvaa, ja sen saaminen on melko yleistä alle 25-vuotiaiden joukossa. Toimeentulotuen käyttö on tutkimusten mukaan kuitenkin useimmiten lyhytaikaista ja korostuu esimerkiksi kesäkuukausien aikana, jolloin muut tulonlähteet saattavat vähentyä (Jauhiainen & Korpela, 2019; Raittila ym., 2018).

Perustoimeentulotuki siirtyi kunnilta Kelan toimeenpantavaksi vuoden 2017 alussa ja täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle vuoden 2023 alussa. Heti Kela-siirron jälkeen erityisesti nuoret hakivat ja saivat tukea aiempaa yleisemmin, mikä voi johtua esimerkiksi verkkohakemisen helpottumisesta sekä tuen hakemisen löyhemmästä yhteydestä sosiaalityöhön (ks. Korpela ym., 2024). Sittemmin perustoimeentulotuen saajien lukumäärä on pienentynyt vuosittain lähes kaikissa ikäryhmissä koronapandemian takia tapahtunutta hetkellistä tuen saajamäärien kasvua lukuun ottamatta (vrt. Jokela ym., 2021). Vuoden 2024 huhtikuussa voimaan astuneiden sosiaaliturvamuuutosten myötä toimeentulotukimenot näyttävät kasvaneen (Kela, 2024).

Tarkastelimme vähimmäismääräisten ja muiden nuorten yleisesti saamien etuuskien sekä asumistuen ja perustoimeentulon yhtäaikaista saamista vuosina 2017–2023. Opintorahan saajat, joilla opintolaina luetaan perustoimeentulotuen tarvetta arvioitaessa tuloksi, saavat yleisesti myös asumistukea, mutta vain harvoin sen lisäksi myös perustoimeentulotukea. Samoin kuntoutusrahan taso ennen vuoden 2024 muutoksia (HE 60/2023 vp; L 1240/2023) on ollut nuorilla yleensä sen verran korkea, että vain harvat kuntoutusrahaa saavat nuoret ovat oikeutettuja perustoimeentulotukeen. Yleisemmin kaikkia kolmea etuutta – ensisijaista etuutta, yleistä asumistukea ja perustoimeentulotukea – saavat työmarkkinatuen, vähimmäismääräisen sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan saajanuoret.

Suurin osa nuorista tarvitsee perustoimeentulotukea vain hetkellisesti

Perustoimeentulotukea saaneiden nuorten etuuspolkujen tarkastelussa havaitsimme, että kaikissa nuorten kolmessa eri ikäryhmässä (19–20-vuotiaat, 21–24-vuotiaat ja 25–29-vuotiaat) erottui selvästi joukko, jolle perustoimeentulotuki toimi tarkoituksensa mukaisesti lyhytaikaisena tukena eikä tarvetta ollut myöskään muille Kelan maksamille etuuksille. Kaikista kolmesta edellä mainitusta nuorten ikäryhmistä reilu viidennes kuului tähän joukkoon.

Toinen merkittävä ryhmä varsinkin nuoremmissa ikäryhmissä oli yleistä asumistukea saavat opiskelijat. Myös heillä perustoimeentulotuen tarve oli yleensä tilapäistä, mikä voi johtua hetkellisestä tuen tarpeesta esimerkiksi opintojen nivelvaiheessa tai kesäisin. Kuten aikaisemmin on todettu, opintolainan vuoksi opiskelijat eivät useinkaan ole oikeutettuja perustoimeentulotukeen.

Lisäksi kaikissa ikäryhmissä oli nuorten joukko, joka ei saanut mitään ensisijaista etuutta ainakaan pitkäaikaisesti mutta sai yleistä asumistukea melko säännönmukaisesti ja selvästikin palkkatulojen ohella. Työssäkäyvät nuoret, jotka saavat hetkellisesti toimeentulotukea, olivat tarkastelun mukaan keskimääräistä yleisemmin miehiä ja pienemmällä paikkakunnilla asuvia.

Kahdessa nuorimmassa ikäryhmässä (19–20-vuotiaat ja 21–24-vuotiaat) nämä työssäkäyvät ja opiskelevat nuoret kattoivat yhteensä yli 60 prosenttia ja vanhimmassa ikäryhmässä noin 50 prosenttia vuonna 2021 ensimmäistä kertaa perustoimeentulotukea saaneista henkilöistä.

Pieni joukko nuorista jää perustoimeentulotuen tai muiden etuuksien varaan pidemmäksi aikaa

Kolmen suuremman ryhmän lisäksi tarkastelu erotti erilaisia elämäntilanteita, joihin usein liittyi pitkäaikaisempi sosiaaliturvan tarve joko työttömyyteen, sairastamiseen tai vanhemmuuteen liittyen. Määrällisesti nämä ryhmät olivat kuitenkin melko pieniä.

Miesten osuus korostui työttömyysetuuksia saavien joukossa, kun taas vanhemmuuteen liittyvät etuudet koskettivat pääasiallisesti naisia, samoin kuin sairastamiseen liittyvät etuudet alle 25-vuotiaiden ikäryhmässä. Sairastamiseen liittyviä etuuksia saaneet olivat myös hyvin pienituloisia, vaikka eivät välttämättä saaneetkaan perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti. Sen sijaan työttömyyteen liittyy usein myös pitkäaikaisempaa perustoimeentulotuen tarvetta. Erityisesti kahden aikuisen kotitalouksissa (pariskunnat ja kahden aikuisen lapsiperheet) oli harvemmin tarvetta (tai oikeutta) pitkäaikaiselle perustoimeentulotuelle, vaikka henkilön omat tulot olisivatkin pienet.

Yksinasuminen on lisääntynyt – samalla toimeentuloriski kasvaa

Opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin näkyi erityisesti yksin asuvien määrän kasvuna vuoden 2017 lopulla. Muutoksen jälkeen yksin asuvien saajamäärä on jatkanut kasvuaan, kun taas muiden ruokakuntatyyppien saajamäärät ovat vähentyneet. Yksinasuminen on selvästi lisääntynyt viime vuosina: peräti 40 prosenttia 20-

29-vuotiaista asui yksin, ja tuoreen tutkimuksen mukaan korkeakouluopiskelijoista jopa 60 prosenttia vuonna 2024 (Kylliäinen ym., 2024).

Tarkastelumme mukaan Suomessa nuoret ovat muita ikäryhmiä yleisemmin pienituloisia: 16–19-vuotiaista ja 20–29-vuotiaista joka viides kuuluu koko väestön tuloihin suhteutettuna pienituloiseen kotitalouteen. Korkeimmat pienituloisuusasteet ovat niillä yhden aikuisen taloudessa asuvilla nuorilla, jotka ovat työelämän ulkopuolella opiskelun, työttömyyden tai muun syyn takia. Nuorilla yksin asuvien pienituloisuus on perhetyypeittäin paitsi yleisintä, myös syvintä. Lisäksi yhden aikuisen ja lapsen muodostamissa kotitalouksissa asuvien nuorten pienituloisuus on yleistä, mutta heidän tulonsa ovat keskimäärin lähimpänä pienituloisuusrajaa. Myös perustoimeentulotukea saaneiden nuorten etuuspolkujen analyysissä havaitsimme, että yksin asuvat nuoret olivat alimmassa tuloryhmässä.

Tekemiemme laskelmien perusteella vuoden 2024 lakimuutokset lisäsivät yksin asuvien pienituloisuusastetta kaksi prosenttiyksikköä. Yksin asuvien pienituloisuus on perhetyypeittäin tarkasteltuna paitsi yleisintä, myös syvintä. Yksin asuvien pienituloisten ekvivalenttitulot ovat keskimäärin noin 1 270 euroa kuukaudessa eli noin 17 prosenttia (noin 260 euroa) alle pienituloisuusrajan. Pienituloisuuden syvyyden mittana käytämme nk. köyhyyskuilua, joka kuvaa pienituloisten ekvivalenttien käytettävissä olevien tulojen mediaanin suhteellista etäisyyttä pienituloisuusrajasta. Mitä suurempi köyhyyskuilu on, sitä enemmän lisätuloja tarvitaan pienituloisuusrajan ylittämiseksi.

Myös kansainvälisessä vertailussa yksinasuminen on toimeentuloriski kaikissa vertailumaissa, mutta erityisesti Tanskassa, jossa asumistuki on suunnattu lapsiperheille. Toisaalta Suomessa yksinasuvien nuorten pienituloisuus on vähemmän syvää kuin vertailumaissa.

Petteri Orpon hallituksen sosiaaliturvavaleikkaukset kohdistuvat erityisesti nuoriin

Vuonna 2024 voimaan tulleet sosiaaliturvavaleikkaukset kohdistuvat voimakkaimmin niihin ryhmiin, jotka olivat jo ennestään taloudellisesti hankalimmassa asemassa: yhden vanhemman perheet, yksin asuvat ja työttömät nuoret. Myös aikaisempien laskelmien mukaan perhetyypeittäin tarkasteltuna suurimmat vaikutukset kohdistuvat nuoriin yhden hengen talouksiin, joista 16 prosentilla käytettävissä olevat tulot pienenevät yli 10 prosenttia (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023).

Yksinasuvien työttömien nuorten tilanne on haastava, koska he ovat jo valmiiksi suurelta osin pienituloisia ja heidän taloudellinen tilanteensa heikkenee merkittävästi

muutosten myötä. Toisaalta laskelmiemme perusteella kaikissa nuorten osajoukoissa on vuoden 2024 muutosten seurauksena sekä voittajia että häviäjiä.

Ikäryhmittäin vuoden 2024 sosiaaliturvan muutokset nostavat eniten 20–29-vuotiaiden pienituloisuusastetta. Sen sijaan 16–19-vuotiailla nuorilla, jotka asuvat usein vielä vanhempiensa luona, pienituloisuus kasvaa vain vähän. Perhetyypeittäin politiikka-muutokset nostavat eniten yhden aikuisen ja lapsen muodostamissa kotitalouksissa asuvien nuorten pienituloisuusastetta. Vaikka pienituloiset yhden aikuisen ja lapsen muodostamissa kotitalouksissa asuvat nuoret ovat lukumäärältään melko pieni joukko (vajaat 5 000 nuorta), ulottuvat pienituloisuuden vaikutukset tässä joukossa myös lapsiin.

” Yksinasuvien työttömien nuorten tilanne on haastava, koska he ovat jo valmiiksi suurelta osin pienituloisia ja heidän taloudellinen tilanteensa heikkenee merkittävästi muutosten myötä.”

Työttömien pienituloisuusaste kasvaa muutosten seurauksena eniten. Erityisesti yksin asuvien työttömien nuorten tilanne heikkenee, sillä heillä pienituloisuus on jo lähtökohtaisesti erittäin yleistä, ja muutosten myötä pienituloisuus yleistyy heidän keskuudessaan entisestään. Opintorahaa saavien opiskelijoiden pienituloisuusaste pienenee tai kasvaa muutosten seurauksena riippuen siitä, huomioidaanko opintolaina käytettävissä olevaksi tuloksi. Ilman opintolainan huomioimista noin kahdella opiskelijalla kolmesta käytettävissä olevat tulot pienenevät muutosten seurauksena ja noin joka neljännellä tulot pienenevät vähintään kymmenen prosenttia.

Kannusteet osa-aikaiseen ja pienipalkkaiseen kokoaikatyöhön heikkenevät – siirtyminen osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön on aiempaa kannattavampaa

Vuonna 2024 voimaan tulleet sosiaaliturvan ja tuloverotuksen muutokset vaikuttavat melko paljon peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea ja yleistä asumistukea saavien kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin, mikä vaikuttaa myös työnteon rahallisiin kannustimiin. Kokonaan työttömän kannustimet työllistyä osa-aikatyöhön tai pienipalkkaiseen kokoaikatyöhön heikkenevät merkittävästi, koska työttömyysturvasta ja yleisestä asumistuesta poistetaan työtulojen suojaosat.

Aikaisemman tutkimuksen perusteella sosiaaliturvan suojaosat lisäävät osa-aikatyön tekemistä (Kalin ym., 2023). Lisäksi osa-aikatyöskentelyllä on havaittu olevan yhteys myöhempään kokonaikaiseen työllistymiseen (Kauhanen ym., 2022). Jatkossa onkin tärkeää seurata, miten nuorten työttömien osa-aikatyöskentely ja siirtyminen kokoaikaisiin työsuhteisiin kehittyvät työttömyysturvan ja yleisen asumistuen työtulojen suojaosan poistamisen jälkeen. Sosiaaliturvan leikkausten jälkeen aiempaa useampi työtön saa myös enemmän toimeentulotukea. Kun toimeentulotuki otetaan tarkastelussa huomioon, kannustimet voivat heikentyä jopa yllättävän suurilla, yli mediaanitulon työllistymispalkoilla.

Toisaalta muutokset vahvistavat osa-aikaisesti työskentelevien työttömien kannustimia siirtyä osa-aikatyöstä kokonaikaiseen työhön. Myös kokonaan työttömien kannustimet siirtyä kokoaikatyöhön korkeammille palkoille vahvistuvat, pääasiassa sen vuoksi, että sosiaaliturvan tasoa lasketaan.

Opintolainan merkitys kasvaa opiskelijan tulonlähteenä

Alle 30-vuotiaiden opintorahan saajien määrä on vaihdellut 2000-luvulla vuosittain vain vähän. Viime vuosina korkeakouluopiskelijoiden opintorahan saajamäärä on kasvanut ja vastaavasti toisen asteen opiskelijoiden määrä vähentynyt. Palkkatuloja ja opintorahaa samanaikaisesti saavien opiskelijoiden määrä on kasvanut viime vuosina.

Opintotuen lainapainotteisuus on kasvanut 2000-luvulla. Lainaa nostaneiden määrä onkin kaksinkertaistunut viimeisen 20 vuoden aikana, ja myös lainamäärät ovat kasvaneet merkittävästi: ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden mediaanilaina oli vuonna 2010 noin 6 700 euroa, mutta vuonna 2023 jo noin 23 800 euroa.

Kaikissa vertailumaissa korkeakouluopiskelijoilla on mahdollisuus nostaa opintolainaa, mutta keskeisin ero on siinä, saako opiskelija myös opintorahaa. Pohjoismaista Suomi, Ruotsi ja Tanska maksavat opintorahaa, kun taas Norjassa ja Islannissa opintojen rahoitus nojaa opintolainaan, josta osa voidaan kuitenkin muuttaa stipendiksi. Myös Suomessa on ollut vuodesta 2014 lähtien käytössä opintolainahyvitys, jonka hyödyntäminen on kasvanut: vuonna 2023 opintolainahyvitys myönnettiin kaikkiaan 19 700 henkilölle.

Nuorten naisten sairauspäivät kasvussa – syynä erityisesti mielenterveysongelmat

Selvityksemme mukaan nuoret saavat sairauspäivärahaa jonkin verran useammin kuin parikymmentä vuotta sitten: vuonna 2002 sairauspäivärahaa saaneiden osuus oli

16–29-vuotiaista kolme prosenttia, kun vuonna 2023 osuus oli viisi prosenttia. Sukupuolten välillä on tässä nuorten joukossa eroa: naisista seitsemän prosenttia sai sairauspäivärahaa, kun miehistä vastaava osuus oli neljä prosenttia.

Suurin osa alle 30-vuotiaista sairauspäivärahan saajista oli vuonna 2023 työkyvyttömyyden alkaessa palkansaajia (69 %), ja heille korvattiin keskimäärin 31 sairauspäivärahapäivää, mikä on huomattavasti vähemmän kuin opiskelijoille ja työttömille (keskimäärin 90 sairauspäivärahapäivää).

Sairauspäivärahan perusteissa eli sairauspääryhmissä on tapahtunut liikehdintää 2000-luvun aikana. Mielenterveyden häiriöt ovat nousseet yleisemmäksi sairauspäivärahan perusteeksi ohi vammojen ja myrkytysten, jotka olivat vuonna 2000 yleisin nuorten sairauspäivärahan saamisen syy. Vuonna 2023 mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saaneita nuoria oli yhteensä 25 300, joista valtaosa oli naisia (69 %). Syyt mielenterveyden häiriöiden nousulle sairauspäivärahan perusteena ovat moninaisia (Blomgren & Perhoniemi, 2022).

Kehitysvammaiset nuoret työllistyvät liian harvoin

Tutkimuksemme mukaan kehitysvammaiset nuoret saavat sosiaaliturvaetuuksia joko perustuen diagnoosiin tai toimeentulon turvaksi. Vammadiagnoosista riippuvat tärkeimmät etuudet ovat työkyvyttömyyseläke ja vammaisetuudet. Kehitysvammaiset nuoret saavat myös nuoren kuntoutusrahaa, mutta heitä on melko vähän: tutkimuksemme poimintaan heitä osui alle 3 000. Toimeentulon turvaksi saatavat sosiaaliturvaetuudet voivat liittyä osittain tai ei ollenkaan vammadiagnoosiin. Tällaisia kehitysvammaisten yleisimmin saamia etuuksia ovat yleinen asumistuki, eläkkeensaajan asumistuki ja toimeentulotuki. Vammadiagnoosista riippumattomia sosiaaliturvaetuksia käytetään kehitysvammaisten nuorten parissa huomattavasti vähemmän.

Useassa tutkimuksessa on osoitettu nuoren kuntoutusrahan myönteinen vaikutus sairaille ja vammaisille nuorille (Koskenvuo ym., 2022; Salminen, 2019). Älyllisesti kehitysvammaisten nuorten sosiaaliturvassa nuoren kuntoutusraha on merkitystä toisen asteen koulutuksessa, mutta työelämäosallisuutta on edelleen kehitettävä.

Kehitysvammaisten ihmisten ansiot palkkatyöstä ovat hyvin pieniä tulorekisterin mukaan – siitäkin huolimatta, että työkyvyttömyyseläkkeen ohella voi ansaita palkkatuloja. Aiemmissa tutkimuksissa (Oivo & Kerätär, 2018; Vesala ym., 2015) havaittiin, että vain noin 600 henkilöä eli 2,5 prosenttia työikäisistä kehitysvammaisista on palkkatyössä. Oma löydöksemme on, että kehitysvammaisista nuorista 12 prosenttia saa palkkatuloja, mutta iäkkäämmässä kehitysvammaisten ikäryhmissä palkkatulojen saajien määrä vähenee merkittävästi.

Kehitysvammaisten nuorten yleisin sosiaaliturvaetus on kuitenkin edelleen työkyvyttömyyseläke. Kehitysvammalakiin ollaan parhaillaan yhdistämässä vammaispalvelulakiin, ja tämä voi mahdollisesti tuoda muutoksia myös kehitysvammaisten nuorten sosiaaliturvan muotoihin ja käyttöön.

Monen vieraskielisen nuoren toimeentulo on edelleen työttömyysturvan varassa

Kelan kaikkien etuuksien saajista 16–29-vuotiaiden vieraskielisten nuorten osuus oli 13 prosenttia ja kotimaisia kieliä puhuvien nuorten osuus 87 prosenttia. Tarkastelimme tarkemmin vieraskielisten ja kotimaisia kieliä puhuvien nuorten viittä yleisintä Kelan maksamaa etuutta: opintotukea, yleistä asumistukea, perustoimeentulotukea, työttömyysturvaa ja vanhempainpäivärahaa. Yhteenlaskettuna etuuksia on maksettu vähemmän viime vuosina: vieraskielisille nuorille maksettiin näitä viittä etuutta 9 miljoonaa euroa vähemmän vuonna 2023 kuin vuonna 2020, ja kotimaisia kieliä puhuvilla nuorilla 200 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2020. Ainoastaan opintorahan saajien määrä on kasvanut tasaisesti vieraskielisten nuorten keskuudessa vuosina 2020–2023. Perustoimeentulotuen sekä työttömyysturvan saajien määrät ovat laskeneet vuosina 2020–2023 vieraskielisillä nuorilla ja kotimaisia kieliä puhuvilla nuorilla. Yleisen asumistuen saajien määrä on kasvanut vieraskielisten nuorten keskuudessa, mutta laskenut hiukan kotimaisia kieliä puhuvien nuorten keskuudessa 2020–2023.

Vieraskielisille nuorille maksettiin saajaa kohden vuositasolla enemmän työttömyysturvaa kuin kotimaisia kieliä puhuville nuorille vuosina 2020–2023. Saajaa kohden vieraskieliset nuoret saivat työttömyysturvaa noin 2000 euroa enemmän kuin kotimaisia kieliä puhuvat nuoret. Kotimaisia kieliä puhuville nuorille maksetuissa etuuksissa painottuu yleinen asumistuki, jota he saivat enemmän kuin vieraskieliset nuoret.

Erityisesti toiminta-, opiskelu- ja työkykyä edistävien palvelujen kannalta on merkittävää, että valtaosa vieraskielisistä nuorista (56 %) asuu Uudellamaalla. Uudenmaan lisäksi vieraskielisiä nuoria asuu muuta maata enemmän myös Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla. Vähiten vieraskielisiä nuoria asuu Satakunnassa, vain noin 1,7 prosenttia. Nuoren väestön keskittyminen kaupunkikeskuksiin kertoo omalta osaltaan suomalaisesta aluekehityksestä, jossa kaupungit kasvukeskuksina vetävät ihmisiä puoleensa sekä kotimaasta että ulkomailta opiskelu- ja työllistymismahdollisuuksien takia (ks. Kuntaliitto, 2020; Peutere & Jauhiainen, 2024; Vasanen, 2024).

Yhteenveto toimenpide-ehdotuksista

- Nuoren pitkittynyt työttömyys saattaa johtaa moninlaisiin ongelmiin. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota yksin asuviin nuoriin, jotka ovat työelämän ulkopuolella, sillä heidän pienituloisuusasteensa on sekä yleisin että syvin nuorten perhetyyppien joukossa. Pitkittynyt ulkopuolisuus työelämästä tai koulutuksesta voi heikentää toimintakykyä ja toimeentuloa sekä kasvattaa syrjäytymisriskiä. Työttömyyden vuoksi pitkittynyt toimeentulotuen saaminen koskettaa erityisesti miehiä.
- Jos nuoren toimeentulotuen käyttö pitkittyy, nuoren palvelutarve tulisi arvioida ja ohjata hänet sen jälkeen palveluihin, jotka auttavat joko toimintakyvyn parantamisessa, koulutukseen hakeutumisessa tai työpaikan etsinnässä. Kuntoutuksen muodoista Nuotti-valmennus on yksi esimerkki, jolla on ollut positiivisia vaikutuksia nuorten osallisuuden ja toimintakyvyn paranemiseen.
- Sosiaaliturvaa on hyvä kehittää yksinkertaisemmaksi, jotta vähennetään päällekkäisten etuuksien tarvetta ja hallinnointia erityisesti niiden nuorten kohdalla, jotka työttömyysturvan lisäksi saavat myös asumistukea ja perustoimeentulotukea. Tämä selkeyttäisi tulonlähteitä ja helpottaisi tuen hakemista sekä hallintoa. Valmisteilla oleva yleistuki saattaa ratkaista osan näistä tuen hakemiseen liittyvistä ongelmista (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2024).
- Nuorten naisten hyvinvoinnin tukemiseksi tarvitaan erityisesti ennalta ehkäiseviä toimia, sillä sairauspäivärahaa saavien nuorten naisten määrä on lähes kaksinkertaistunut 2000-luvun alusta lähtien.
- Yksinasumisen toimeentuloriskit kasvavat sosiaaliturvaleikkausten myötä. Opiskelijoiden kohdalla yleinen asumistuki on ollut merkittävä tuki. Opiskelijoiden asumisen tukemiseen tulevien mahdollisten muutosten myötä on tärkeää seurata tarkasti, miten ne vaikuttavat esimerkiksi toimeentulotuen käyttöön ja nuorten asumismuotoihin. Toisaalta opiskelijoiden asumistuen muutokset saattavat vähentää opiskelijoiden yksinasumista.
- Nuorten velkaantumiseen opintolainojen käytön kasvaessa on kiinnitettävä huomiota. Nuorten velkaantumisen ehkäisemiseksi on tärkeää, että opiskelijoille tarjotaan selkeää tietoa eri tukimuodoista ja erityisesti opintolainahyvityksen eduista. Opintolainahyvitys voi kannustaa opiskelijoita valmistumaan tavoiteajassa, mikä puolestaan voi pienentää velkaantumisriskiä. Onnistuessaan opintotuen kokonaisuudistus voi parantaa opiskelijoiden toimeentuloa ja opiskelumahdollisuuksia.

- Nuoren kuntoutusrahan vaikuttavuutta kehitysvammaisille nuorille tulisi parantaa siten, että toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen heille olisi valmiina työpaikka. Tämä voisi edellyttää työnantajapoolin perustamista, jossa työnantajat sitoutuisivat palkkaamaan kehitysvammaisia nuoria. Tavoitteen saavuttaminen vaatisi kuitenkin merkittävästi lisää työhön valmentajien palveluita.
- Kehitysvammaisten nuorten työmarkkinoille osallistumista rajoittaa ansaintaraja silloin, kun he ovat samanaikaisesti työkyvyttömyyseläkkeellä. Jos ansaintaraja ylittyy kolmen kuukauden aikana, työkyvyttömyyseläke katkeaa kokonaan. Työmarkkinoille osallistumista voisi edistää niin sanottu lineaarinen malli, jossa työkyvyttömyyseläke pienenesi asteittain palkkatuloihin nähden.
- Tutkimuksen mukaan vieraskielisten nuorten työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt ja esimerkiksi äskettäin maahan muuttaneet vieraskieliset nuoret saavat nopeammin töitä kuin pidempään Suomessa olleet maahanmuuttajat (Peutere & Jauhiainen, 2024). Toisaalta vieraskielisten työllistymisessä on edelleen merkittäviä ongelmia, mikä kertoo kotouttamisen tai esimerkiksi kielisten valmiuksien edistämisen haasteista. Vieraskielisille tarkoitettuja palveluita, jotka edistävät työllistymistä ja opiskelumahdollisuuksia, tulisi kehittää vaikuttavamiksi.
- Alueellisesti tarkasteltuna kotimaisia kieliä puhuvat nuoret ja vieraskieliset nuoret sijoittuvat useimmiten erityisesti Uudellemaalle, mutta myös Varsinais-Suomeen ja Pirkanmaalle. Erityisesti näillä alueilla pitäisi olla riittävästi opiskelupaikkoja, työpaikkoja, kohtuuhintaisia asuntoja ja nuorten opiskelu- ja toimintakykyä ja työllistymistä edistäviä vaikuttavia palveluita.
- Nuorten elämänpolut ovat usein monimuotoisia ja epälineaarisia, mikä tekee pitkittäistutkimuksista erityisen tärkeitä. Siksi pitkittäistutkimusten ja etuuspolkutarkasteluiden lisääminen on olennaista, jotta voidaan saada kattavampi käsitys nuorten hyvinvoinnista ja toimeentulosta.
- Nuorten sosiaaliturvan toimivuutta on seurattava ajantasaisesti ja säännöllisesti. Jatkossa on arvioitava erityisen huolellisesti, miten jo päätetyt ja tulevat sosiaaliturvamuutokset vaikuttavat nuorten toimeentuloon, työntekoon, toimintakykyyn ja opiskeluun – esimerkiksi lisääntykö kokoaikainen työskentely tai päinvastoin lisääntykö perustoimeentulotuen käyttö ja pitkittyvätkö opinnot, kun opintorahan ja asumistuen merkitys tulonlähteenä vähenee. Lisäksi on

seurattava, miten nuorten kuntoutuksen ja kuntoutusrahan heikennykset vaikuttavat toimintakyvyltään hauraimpien nuorten hyvinvointiin ja toimeentuloon.

Lähteet

Blomgren, J., & Perhoniemi, R. (2022). Increase in sickness absence due to mental disorders in Finland: Trends by gender, age and diagnostic group in 2005-2019. *Scandinavian Journal of Public Health*, 50(3), 318–322.
<https://doi.org/10.1177/1403494821993705>

HE 75/1996 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta.

HE 155/2001. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 11 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

HE 148/2002 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja kuntoutusrahalain muuttamisesta.

HE 155/2005. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

HE 64/2007 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta.

HE 138/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta ja 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

HE 149/2010 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta.

HE 134/2012 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

HE 176/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 90/2013 vp) täydentämisestä.

HE 197/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain 7 ja 11 §:n muuttamisesta.

HE 152/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.

HE 358/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

HE 217/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

HE 229/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta.

HE 53/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain, yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 29 ja 41 §:n sekä opintotukilain muuttamisesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.

HE 139/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 206/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 296/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.

HE 33/2019 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta.

HE 127/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

HE 58/2023 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta.

HE 60/20203 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta.

HE 73/2023 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 74/2023 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

HE 80/2023 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta.

HE 13/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 123/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturvarahastojen säästöjen valtion ja kuntien talouden vahvistamiseen ohjaamista ja sairauspäivärahan muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi (vireillä).

HE 126/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta (vireillä).

HE 135/2024. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta (vireillä).

Hochstenbach, C., & Boterman, W. R. (2015). Navigating the field of housing: Housing pathways of young people in Amsterdam. *Journal of Housing and the Built Environment*, 30(2), 257–274. <https://doi.org/10.1007/s10901-014-9405-6>

Jauhiainen, S., & Korpela, T. (2019). *Toimeentulotuen saajien elämäntilanne, asuminen ja työnteke* (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019/28). Valtioneuvoston kanslia. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-704-8>

Jokela, M., Korpela, T., Jauhiainen S., & Kivipelto, M. (2021). *Toimeentulotuen saajamäärät kasvoivat vähän: koronaepidemia toi esiin järjestelmän joustavuuden* (Tutkimuksesta tiiviisti 4/2021). Terveystieteiden tutkimuskeskus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-339-7>

Kalin, S., Kyrrä, T., & Matikka, T. (2023). *Combining part-time work and social benefits: Empirical evidence from Finland* (VATT Working papers 159). Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231108143584>

Kauhanen, M., Ojala, S., Mäkinen, N., Kyrrä, T., & Pesola, H. (2022). *Palvelujärjestelmän toiminta: osa-aikatyö, tilapäinen työ ja siirtymät koko-aikatyöhön* (Valtioneuvoston

selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:25). Valtioneuvoston kanslia.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-032-5>

Kela. (2024). *Tilasto perustoimeentulotuesta*. <https://tietotarjotin.fi/tilasto/2873946/tilasto-perustoimeentulotuesta>

Korpela, T., Heinonen, H.-M., & Laatu, M. (2024). Madaltuiko asiointikynnys? Perustoimeentulotukiasiakkuus Helsingissä ennen ja jälkeen Kela-siirron. *Janus*, 32(2), 151–169. <https://doi.org/10.30668/janus.126931>

Koskenvuo, K., Rinne, H., & Blomgren, J. (2022). Nuoren kuntoutusrahaa saavat ovat usein myös muiden etuuksien ja sosiaali- ja terveystalvelujen saajia: Kartoittava rekisteritutkimus Oulun väestössä vuonna 2018. *Kuntoutus*, 45(2), 24–32. <https://doi.org/10.37451/kuntoutus.120023>

Kuntaliitto. (20.5.2020). *Kuntaliitto selvitti: Vieraskielisen väestön määrä yli kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä* [tiedote]. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2020/kuntaliitto-selvitti-vieraskielisen-vaeston-maara-yli-kaksinkertaistuu-vuoteen-2040>

Kylliäinen, O., Lyytikäinen, T., Toikka, M., & Tuomala, J. (2024). *Vuoden 2017 asumistukiudistuksen vaikutukset opiskelijoiden asumiseen ja opintoihin*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-274-297-1>

L 364/1963. Sairausvakuutuslaki (kumottu).

L 408/1975. Asumistukilaki (kumottu).

L 1542/1993. Laki työmarkkinatuesta (kumottu).

L 65/1994. Opintotukilaki.

L 1412/1997. Laki toimeentulotuesta.

L 1290/2002. Työttömyysturvalaki.

L 1224/2004. Sairausvakuutuslaki.

L 938/2014. Laki yleisestä asumistuesta.

L 1214/2020. Oppivelvollisuuslaki.

L 1240/2023. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta.

Lorentzen, T., Angelin, A., Dahl, E., Kauppinen, T., Moisio, P., & Salonen, T. (2014). Unemployment and economic security for young adults in Finland, Norway and Sweden: From unemployment protection to poverty relief. *International Journal of Social Welfare*, 23(1), 41–51. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12006>

Oivo, T., & Kerätär, R. (2018). *Osatyökykyisten reitit työllisyyteen - etuudet, palvelut, tukitoimet: Selvityshenkilöiden raportti* (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 43/2018). Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3997-4>

Peutere, L., & Jauhiainen, S. (2024). *Työttömät kuudessa suurimmassa kaupungissa: Taustatekijöiden, työttömyyden keston ja TE-palveluiden käytön tarkastelua* (Raportteja 1/2024). Kela. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-284-198-8>

Raittila, S., Korpela, K., Ylikännö, M., Laatu, M., Heinonen, H-M., Jauhiainen, S., & Helne, T. (2018). *Nuoret ja perustoimeentulotuen saanti: Rekisteriselvitys* (Työpapereita 138). Kela. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018061225711>

Salminen, J. (2019). Nuoren kuntoutusrahan luoma osallisuus toimintamahdollisuuksina. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(4), 393–402. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019091828782>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2023). *Vuoden 2024 sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten arviointi. Muistio*. https://stm.fi/documents/1271139/148062577/V+2024+sosiaaliturvamuutosten+yhteisvaikutukset_muistio.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2024). *Yleistuki*. <https://stm.fi/yleistuki>

Vasanen, A. (2024). Muuttoliike ja 2020-luvun aluekehitys. *Migration-Muuttoliike*, 50(2), 40–43. <https://siirtolaisuus-migration.journal.fi/article/view/147943>

Vehkalahti, K., Aapola-Kari, S., & Armila, P. (2021). *Sata nuorta, sata polkua aikuisuuteen: Laadullinen seurantatutkimus* (Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja). Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto. <https://doi.org/10.57049/nts.857>

Vesala, H. T., Klem, S., & Ahlstrén, M. (2015). *Kehitysvammaisten ihmisten työllisyystilanne 2013–2014*. Kehitysvammaliitto. https://www.kehitysvammaliitto.fi/wp-content/uploads/kehitysvammaliiton_selvityksia_9.pdf

Lisätietoja:

Tutkimusprofessori Hennamari Mikkola, Kansaneläkelaitos

Lisätietoja: Hennamari.Mikkola@kela.fi

Sosiaaliturvan toimivuus nuorten erilaisissa ja muuttuvissa elämäntilanteissa toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2023 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Milja Tiainen

Sosiaali- ja terveysministeriö etunimi.sukunimi@gov.fi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet